

एकोनचत्वारिंशोऽध्यायः

अर्घाभिहरणपर्व

राज्ञः प्रति सहदेवस्य सदर्पोक्तिस्ततो विक्षुब्धानां शिशुपालप्रभृतीनां युद्धायोद्यमनम्

वैशम्पायन उवाच

एवमुक्त्वा ततो भीष्मो विरराम महाबलः।

व्याजहारोत्तरं तत्र सहदेवोऽर्थवद्वचः॥ २-३९-१

केशवं केशिहन्तारमप्रमेयपराक्रमम्।

पूज्यमानं मया यो वः कृष्णं न सहते नृपाः॥ २-३९-२

सर्वेषां बलिनां मूर्ध्नि मयेदं निहितं पदम्।

एवमुक्ते मया सम्यगुत्तरं प्रब्रवीतु सः॥ २-३९-३

(स एव हि मया वध्यो भविष्यति न संशयः।)

मतिमन्तश्च ये केचिदाचार्य पितरं गुरुम्।

अर्घ्यमर्चितमर्घार्हमनुजानन्तु ते नृपाः॥ २-३९-४

ऋषो वा न सहते राज्ञां कश्चित् सबलवाहनः।

क्षिप्रं युद्धाय निर्यातु शक्तश्चेदत्र मे युधि॥

पूज्यमानं मया यो वः कृष्णं न सहते नृपाः।

तस्य मूर्ध्नि सुसन्न्यस्तं राज्ञस्सव्यं पदं मया॥

एवमुक्ते मया सम्यग् उत्तरं प्रब्रवीतु सः।

ततो न व्याजहारैषां कश्चिद्बुद्धिमतां सताम्।

मानिनां बलिनां राज्ञां मध्ये वै दर्शिते पदे॥ २-३९-५

ततोऽपतत् पुष्पवृष्टिः सहदेवस्य मूर्धनि।

अदृश्यरूपा वाचश्च निश्चेरुः झ्रचाप्यब्रुवन्ट साधु साध्विति॥ २-३९-६

(आविध्यदजितं कृष्णं भविष्यद्भूतजल्पकः॥ )

सर्वसंशयनिर्माता नारदः सर्वलोकवित्।

उवाचाखिलभूतानां मध्ये स्पष्टतरं वचः॥ २-३९-७

कृष्णं कमलपत्राक्षं नार्चयिष्यन्ति ये नराः।

जीवन्मृतास्तु ते ज्ञेया न सम्भाष्याः कदाचन॥ २-३९-८

वैशम्पायन उवाच

ऋतत्राहूतागतास्सर्वे सुनीथप्रमुखाः नृपाः।

प्रत्यदृश्यन्त सङ्क्रुद्धा विवर्णाः क्रोधमूर्छिताः॥

युधिष्ठिराभिषेकं च कृष्णे पूजां च तादृशीम्।

व्यब्रुवंस्तत्र राजानो निर्वेदादात्मनिश्चयात्॥

सुहृद्भिर्भार्यमाणानां तेषां हि वपुराबभौ।

आमिषादपकृष्टानां सिंहानामिव गर्जताम्॥

तं बलौघमपर्यन्तं राजसागरमव्ययम्।

कुर्वाणं समयं कृष्णो युद्धाय बुबुधे तदा॥ २

पूजयित्वा च पूजार्हान् ब्रह्मक्षत्रविशेषवित्।

सहदेवो नृणां देवः समापद्यत कर्म तत्॥ २-३९-९

तस्मिन्नभ्यर्चिते कृष्णे सुनीथः शत्रुकर्षणः।

अतिताप्रेक्षणः कोपादुवाच मनुजाधिपान्॥ २-३९-१०

स्थितः सेनापतिर्योऽहं मन्यध्वं किं तु साम्प्रतम्।

युधि तिष्ठाम सन्नह्य समेतान् वृष्णिपाण्डवान्॥ २-३९-११

इति सर्वान् समुत्साह्य राजस्तांश्चेदिपुङ्गवः।

यज्ञोपघाताय ततः सोऽमन्त्रयत राजभिः॥ २-३९-१२

तत्राहूता गताः सर्वे सुनीथप्रमुखा गणाः।

समदृश्यन्त सङ्क्रुद्धा विवर्णवदनास्तथा॥ २-३९-१३

युधिष्ठिराभिषेकं च वासुदेवस्य चार्हणम्।

न स्याद्यथा तथा कार्यमेवं सर्वे तदाब्रुवन्॥ २-३९-१४

निष्कर्षान्निश्चयात् सर्वे राजानः क्रोधमूर्छिताः।

अब्रुवंस्तत्र राजानो निर्वेदादात्मनिश्चयात्॥ २-३९-१५

सुहृद्भिर्भार्यमाणानां तेषां हि वपुराबभौ।

आमिषादपकृष्टानां सिंहानामिव गर्जताम्॥ २-३९-१६

तं बलौघमपर्यन्तं राजसागरमक्षयम् ।

कुर्वाणं समयं कृष्णो युद्धाय बुबुधे तदा ।। २-३९-१७

इति श्रीमहाभारते सभापर्वणि अर्घाभिहरणपर्वणि राजमन्त्रणे एकोनचत्वारिंशोऽध्यायः ।। ३९ ।।